

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm || Martii Et Aprilis

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10259

De S. Iustino philosopho & martyre.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77384](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77384)

BEATI IUSTINI PHILOSOPHI ET MARTYRIS
VITA, EX EIVS LIBRIS A IOACHIMO PERIO

703

Extat in eius
operibus.

in *Benedictino collecta.*

Iustinus in vrbe Palaestina, cui nomen Neapolis Flavia fuit, 13. Aprilis. Prisco Bacchio patre natus est. Is primum, posteaquam studiis humanitatis eruditus est, philosophiae studuit: deinde Christianorum disciplinae se addixit: postremo pro Christo mortem pertulit: de quibus ordine institui dicere, ut qualis vir fuerit, id est, quem in ijs se praestiterit, intelligatur. Cum ab initio ferè ætatis cuperet conferre, sicuti ipse ait, inter se disciplinas philosophorum, ut ego interpretor, primò Stoico cuidam se erudiendum tradidit, ut Stoicorum decreta cognosceret. Deinde cum aliquantum temporis cum eo versatus esset, posteaquam nihil amplius sibi vidit

Eius patria & parens.

Studet philosophiae Stoicæ.

de Deo, cuius scientiam habere cuperet, suppetere, quòd neque Stoicus ille Dei scientiam haberet ipse, neque necessariam hanc disciplinam esse censeret: illo relicto, se ad alium contulit, qui Peripateticus erat, acutum hominem, ut sibi videbatur. Is cum Iustinum primis diebus retinisset secum, deinde mercedem ab eo exigere coepit, quòd illa ipsius consuetudo, ut dicebat, ei non futura esset inuutilis. Iustinus autem illum ob eam causam paulò post reliquit, cum eum ne philosophum quidem iudicasset.

Peripateticæ.

Stoicorum atque Peripateticorum his de causis repudiatis contemptisque disciplinis, cum etiam tum eius animus præcipuum ac proprium philosophiæ munus quoddam esset, audire cuperet, accessit ad Pythagoreum quendam clarissimum hominem, magna sapientiæ cognitione præditum: habitoque sermone cum illo, quo se & illum audire velle, & cum ipso consuetudine implicari dixit, Pythagoricus ex eo querere coepit, num Musicæ Astrologiæque & Geometriæ operam dedisset, aut cogniturum ne se esse speraret aliquid eorum, quæ ad beatam vitam pertinerent, nisi ijs antè eruditus esset, quæ eius animum à rebus sibi sensum cadentibus disungerent atque abducerent, eumque rebus ijs, quæ animo atque ratione cernuntur, aptum præpararent, ut honestum ipsum, ipsumque bonum videret. Cumque Iustinus eas se disciplinas ignorare professus esset, cū Pythagoricus ille dimisit, cum illas & laudaret multis verbis, & necessariis esse dixisset. Quod Iustinus primùm acerbè, ut par erat, tulit, cum ita se de spe deijci intelligeret: eoque magis, quòd illum aliquid scire sibi persuaderet, deinde considerans tempus, quòd illis in disciplinis consumpturus esset, non passus est se in longum tempus rejici.

Pythagoricæ.

Christi
vite
disciplinæ

Itaque in hac animi distractione & dubitatione ei visum est ad Platonicos venire, quòd & illi tum in magno erant nomine ac gloria, & plurimum versatus esset paulò antè in vrbe sua cum docto homine, qui Platonicis decretis antecelleret, magnumque fructum ex eius usu consuetudineque cepisset, maioremque in dies progressum tum facere solitus esset. Is autem vehementer illum rerum corporis expertium intelligentia excitabat, formarumque, quas illi ideas vocant, cognitio animum illi erigebat, sic ut ad breue tempus, & sapientem fore se, & inani spe ductum, Deum statim visurum esse speraret. hic enim Platonicæ philosophiæ propositus est finis. Cum ita animo constitutus, tandem aliquandò magna tranquillitate ocioque abundare statuisset, hominumque viam declinare, se in locum mari vicinum ac propinquum recepit. Ibi hominem quempiam necopinatò offendit, qui illum disputando eò tandem adduxit, ut contemptis philosophis omnibus, quòd veram de animorum immortalitate ac de Deo sententiam non pronunciassent, prophetarum libros legere vellet. Longa illa eorum fuit de animorum immortalitate, de bonorum, præmijs malorumque supplicijs disputatio: in qua, illo quarente, Iustinus ex Platonis sententia quæ tum ipsi viderentur (neque enim vera sunt decreta illa, sed ex Christianorum finibus exterminanda) respondit. Summa autem illa fuit, cogente illo siue minutis interrogationibus, siue rationibus ac similitudinibus, verum non esse visum à philosophis.

Platonicæ.

Scopus disciplinæ Platonicæ.

Philosophi à veri notione alieni.

Itaque cum Iustinus assentiretur, quæreretque quonam præceptore iam quispiam vteretur, aut vnde adiuuari posset, si ne in philosophis quidem verum inueniretur: extitisse respondit quosdam olim ijs omnibus, qui philosophi haberentur, antiquiores, beatos homines, iustos ac Deo charos, qui diuino instinctu locuti essent, resque eas

Prophetæ. vaticinati essent, quæ tum euenirent, quos eosdē prophetas vocarent: eos solos & verum intellexisse, & hominibus enunciaſſe nullius metu deterritos, nec victos opinione aut ductos gloria, sed ea sola prædixisse, quæ spiritus sancti pleni audiuissent atq; vidissent. Libros etiam eorum extare, eiq; qui eos euoluisset, maximū fructum esse propositum & principiorum & finis, & eorum, quæ philosophus tenere deberet, cum eis credidisset. Neque enim eos demonstratione, aut necessaria conclusione vios esse tum in suis sermonibus: quippe qui testes veritatis essent, digni, quibus maior, quàm omni demonstrationi, haberetur autoritas. Eorum autem orationi cogere assentiri primū ac maximè ea, quæ prædicta ab illis euenissent & euenirent: deindè mirabilia inusitataque opera, quæ efficerent, quæ eadem, spiritus erroris & impuri pleni, falsi prophetæ & vates nec perfecissent, nec perficerent, sed tantum falsa quædam ad stuporem hominum & admirationem. Quocircà illum ita animo constitutum monebat, vt imprimis Deum precaretur, vt sibi fores luminis aperirentur. Neque enim ea cerni intelligi posse à quouis, sed ab eo tantum, cui datum sit Dei eiusque Christi concessu ac munere. Quæ cum dixisset, aliaque præterea multa, eaque Iustinum sequi iussisset, abijt, nec ab eo postea visus est.

Admirabilis S. Iustini mutatio. Tum verò illo eius sermone Iustinus repente in animo suo ignem (tantū sanctæ cohortationes præclarique sermones valent) excitari sensit tantū, cum vt iam tum prophetarum virorumque illorum, quos Christus charos haberet, desiderium teneret. Cumque eius verba secum ipse in animo repeteret, hanc vnā philosophiā tutam & vilem reperiebat. Sic ergò, vt ipse ait, ex his philosophus extitit. Idem quàm mox postea saluari vitalique aqua expiatus fuerit, non potui inuenire. Hoc etiam, quod dicturus sum, vtrum ante superiorē disputationem, an ne post eandem eueniret, consideremus. Scribit enim in priore Apologia, se, qui Platonis decretis delectaretur, cum in crimen vocari Christianos audiret, & tamen nullo mortis metu, eorumque omnium, quæ terribilia habentur, affici eos cerneret, hoc cogitare solitum, fieri non posse, vt ipsi in vitio & voluptatum cupiditate versarentur. Mihi quidē videtur id euenisse ante illam disputationem, quod ex illa non solum cæteros philosophos, sed Platonē quoque contempsisse videatur. Vt cunque res habeat, eum intelligimus ex scriptis suis, posteaquam in Christi disciplinam se semel tradidit, Christianæ religionis ac disciplinæ acerrimum defensorem extitisse, atque ab ea defendenda nec minis, nec supplicij vllis, nec denique morte deterreri abduci que potuisset.

Christianæ religionis est acerrimus propugnator. Hoc declarant eius libri, quorum in alijs Iudæos atque gentes, id est, disciplinæ nostræ hostes, illos veteris legis, quam vnā probabant, testimonijs: has philosophorum atque poetarum & Sibyllarum, quibus plurimum tribuebant, sententijs refellit & arguit: in alijs Christianos eorumque religionem apud Antoninum Pium Imperatorem, eiusque liberos Verum atque Lucium, & Senatū Romanum defendit magna dicendi & libertate & copia. Nec verò in hoc tam reprehendendi defendendive studium sequebatur, quàm illos ab ingrata Deo vita & disciplina ad gratam deducendi voluntatem: quorum superius illud ita perfecit, vt non alius plenius & aptius perfecisse videatur: posterius autē num suos exitus in multis aut nonnullis habuerit, id est, num aliquos ad Christi religionē deduxerit, ignoro. Hoc quidem certè possum dicere, quod ipse ait, Tryphonem Iudæum ab ipso post eum sermonem, quem cum illo aduersus Iudæos habuerit, maxima ex illo percepta voluptate, ita animo constitutum discessisse, vt se ac sodales, si sæpius vnā disputare liceret, maiore vtilitatem fructumque percepturos fateretur. Hoc etiam verisimile est, Antoninum Pium eiusdem orationibus, quas pro nostris dixit & scripsit, adductū, scripsisse ad Asianos epistolam pro Christianis, cum id petebat, vt de Christianis ita quæreretur, vt si qui malefici conuincerentur, poenas luerent: si non conuincerentur, non punirentur hoc vno, quod appellarentur Christiani, ab eo, quasi Iustinus persuasisset, illa epistola scriptum esse videamus.

Scripta S. Iustini.

Scripsit autem libros multos, quorum conuertimus hos, qui ad nos peruenerunt, Sermonem, quem aduersus Iudæos cum Tryphone habuit: Apologias duas pro Christianis apud Antoninum Pium, eiusque successores & Senatū Romanum: Orationem paræneticam siue Monitionem ad Gentes: Libellum de Monarchia: Expositionem fidei de recta confessione, siue de sancta eiusdemque essentiæ Trinitate: Epistolam ad Zenam & Serenum: Quæstiones quinque à Christianis Gentibus positas, Gentiumque ad eas responsiones, & earum refutationes: Quæstiones Gentium Christianis positas de eo, quod incorporeum est, de Deo & resurrectione, Christianorumque ad eas respon-

responsiones: Explicationes siue responsiones ad Christianos de quibusdam necessarijs quæstionibus (quanquam hic liber alterius videtur esse, quoniam Irenæi & Origenis mentionem facit) & refutationes quorundam Aristotelis decretorum. Alios eius libros Eusebius, & post eum Hieronymus, Photius atq; Suidas enumerant, qui ad nos non venerunt: veluti Elenchum, quem librum Eusebius & Photius quartum eorum, quos in Gentes scripsit, nominant: tertium verò eum, qui non extat, in quo de dæmonum natura disputat: alium etiam de Monarchia Dei, qui non videtur is esse, qui extat, quemadmodum alio loco docui: Alium quoque, quem Psaltem inscripsit: Alium præterea, quem scripsit de Animo, ut illi dicunt. Ipse autem in secunda Apologia pro Christianis librum in omnes hæreses se scripsisse dicit, qui etiam ad nos non venit. Vfus est vehementi genere dicendi, quod ad Philosophorum, quam oratorum, stylum propius accedit: sed interdum obscura est illius oratio. Nunc de eius morte aliquid dicendum est.

Iustini libri qui nondum extant.

Cum in omne genus hominum, qui à nostra & vita & disciplina abhorret, acerbum se præstitit, tum in philosophos maximè, quòd, ut mihi videtur, non solum ipsi religionis nostræ hostes & vita & professione essent: sed etiam quòd & alios exemplo suo ac doctrina in contraria confirmarent, & ad eam nostros, quantum in ipsis esset, deducerent. In ijs Crescentem quendam, & vita & disciplina Cynicum, qui in nostros falsum pro testimonio diceret, delegisse videtur, in què acerbitalis suæ aculeos maximè emitteret. Nam & sæpè cum eo de rebus decretisque religionis nostræ disputavit, & cum imperitum eum in rebus, quæ philosophorum sunt propria, in disputationibus comperisset, nec tamen desineret, eius vitam atque mores apud Antoninum Pium publicè culpavit, eumque imperitum se disputando ostendisse dixit. quod verum esse ex eo credere debemus, quia se paratum esse tum confirmavit de iisdem rebus in conspectu illorum disputare, nisi & ipsius interrogationes, & Crescentis responsiones ad eos perlatae essent. Auxit hoc veterem Crescentis invidiam, qua Iustini amulus flagrabat. Itaque ex eo die nunquam eius animus antè conquiescere potuit, quam eius sanguine & morte ira satiaretur: quemadmodum Tatianus Iustini discipulus in libro, quem in Gentes scripsit, testatur. Is quidem liber extat, nondum editus. Eum enim habetamicus quidam, à quo vtendum, sicuti pollicitus erat, accepissem, nisi tum, cum hæc scriberem, ab vrbe abfuisset. nec verò mors Iustinum fefellit. In ea enim Apologia, quam dixi, quasi eam diuinaret, se expectare professus est, dum ab aliquo eorum, qui erant in nomine ac gloria, aut etiam à Crescente, ipse dedita opera in crucem ageretur.

Est vehemens in Philosophos.

Crescens auctor cordis Iustini.

MARTYRIUM SANCTORVM ET GLORIOSORVM CHRISTI MARTYRV, CARPI, POPYLI, ET SOCIORVM.

CHRISTI MARTYRV, CARPI, POPYLI, ET SOCIORVM, auctore Simeone Metaphraste: qui licet affirmet passos esse 13. Octobris, nos tamen hoc loco eos reponere maluimus, quòd per antiquum Romanum, itemque Bedæ & Vsuardi Martyrologia eos habeant 13. Aprilis die.

Romanum, itemque Bedæ & Vsuardi Martyrologia eos habeant 13. Aprilis die.

Eminisse eorum, qui pro Christo sunt passi, est plurimum utile & conducibile. Sufficit enim vel sola memoria, ut ad Dei amorem excitet animum, & sit veluti quædam ala ad virtutem, & efficiat, ut eadè certamina, quæ corpore martyres, mente ille sustineat pro fruendis ijs, quæ sunt illic, remunerationibus. Ex ijs ergò, qui hæc martyrij peregrè certamina, validæ quoque ecclesiæ columnæ & fundamenta, Carpus & Popylus noscuntur: quorū vterque in clara quidem patria, nempe ciuitate Pergamena, ex valdè autem pijs natus parentibus, eis quoque còuenientem vitæ ostendit rationem, veluti generosæ cuiusdam radicis generosum germen: ad eò ut ex fructu arbor euaderet manifesta, & ex fluente censeretur fons beatus. Nam ambo quidem corpus faciebant esse solis contentum necessarijs, repellentes quicquid erat varium & curiosum: necessarijs autem tam modicè vtentes, ut corpore

13. Aprilis.

Patria Carpi & Popyli.